

**Az ideiglenes nemzeti kormány
1.690/1945. M. E. számú rendelete**

a csendőrség feloszlataásáról és az államrendőrség megszervezéséről.

Az Ideiglenes Nemzetgyűlés által 1944. évi december hó 21. és 22. napjain Debrecenben adott meghatalmazás alapján az Ideiglenes Nemzeti Kormány az ország közbiztonságának megszervezése és egységes irányítás alá helyezése végett a következőket rendeli:

1. §.

(1) A m. kir. csendőrség a múlt népellenes kormányait feltétlen engedelmességgel kiszolgálta, a magyar demokratikus mozgalmakat kíméletlen eszközökkel megsemmisíteni törekedett és a magyar parasztság és a magyar munkásság ellen megszámlálhatatlan erőszakosságot követett el, ezért a magyar nép egységes ítéletének végrehajtásaképpen, az Ideiglenes Nemzeti Kormány megállapítja a csendőrségnek, mint testületnek a felelősségét és intézményét megszünteti, szervezetét feloszlátja.

(2) Mindazok a személyek, akik a csendőrség szolgálatában állottak, szolgálatukból elbocsájtatnak.

(3) A volt csendőrségi személyeknek és hozzátartozóiknak illetmény, nyug- és kegydíj igénye megszűnik, kivéven

a) a 2. § szerint alakított bizottság által igazolt volt csendőrségi személyt,

b) az 1939. évi szeptember hó 1-e előtt elhalt volt csendőrségi személynek özvegyét és árváit,

c) az 1939. évi szeptember hó 1-én vagy azután elhalt csendőrségi személy özvegyét és árváit, amennyiben a 3. § szerint igényjogosultak.

(4) Az előző bekezdés b) pontjában meghatározott személyek illetményeinek folyósítása miatt bárki panasszal fordulhat a 2. § szerint alakult igazoló bizottsághoz. A bizottság a panasz alapján az elbíráláshoz szükséges adatok megszerzése céljából bármely igazoló bizottságot megkereshet. Az igazoló bizottság a megkeresésnek soron kívül eleget tesz. A 2. § szerint alakított bizottság köteles az illetmények folyósításának megszüntetését elrendelni, ha megállapítja, hogy a volt csendőrségi személy életben léte esetén nem lett volna igazolható. Az illetmények folyósítása a bizottság megvonást rendelő határozatát követő hó 1. napjával szűnik meg.

2. §.

(1) A volt csendőrségi személyek, az intézmény megszüntetése folytán általános igazolási eljárás alá nem esnek. Egyes tagjai, vagy közegei azonban saját kérésükre különleges igazolási eljárás alá vonhatók.

(2) A volt csendőrségi személyek különleges igazolására a Belügyminisztériumban kizárólagos illetékességgel igazoló bizottság alakítandó. A bizottság elnevezése: „A volt csendőrségi személyek igazolására alakult különleges igazoló bizottság”. A bizottságot az igazoló bizottságok megalakítására vonatkozó törvényes szabályok szerint kell megalakítani. A beküldendő tagokat az egyes politikai pártok országos vezetősége, illetve a Szak-

szervezeti Tanács jelöli ki. 15/1945. M. E. számú rendelet 6. § 6. bek. szerint behívandó alkalmazott csakis a Magyar Belügyminisztérium már igazolt alkalmazottja, vagy a Magyar Államrendőrség már igazolt tagja lehet. A főispán (Nemzeti Bizottság) ügykörét a Belügyminiszter, vagy az általa meghatározott személy tölti be.

(3) A volt csendőrségi személy igazoló nyilatkozatát az előbbi bekezdésben meghatározott bizottsághoz nyújtja be.

(4) A bizottság csak

1. „igazolt”, vagy

2. „nem igazolt”

határozatot hozhat.

(5) A bizottság „igazolt” határozatot hoz, ha a volt csendőrségi személy bebizonyítja, hogy

a) a németellenes ellenállási mozgalomban személyesen és hatékonyan résztvett, vagy

b) az ország felszabadulása előtt működött magyar kormányok törvényeivel, rendeleteivel, intézkedéseivel és utasításaival tevőlegesen vagy szolgálati mulasztásokkal szembe fordult vagy

c) bár szolgálatát ellátta, tényleges segítséget nyújtott demokratikus szervezkedéseknek vagy azokban résztvevő egyéneknek.

3. §.

(1) Azokat a volt csendőrségi személyeket, akik már közszolgálati ágban elhelyezést nyertek, azonnali hatállyal el kell bocsájtani és közszolgálatra csak akkor alkalmazhatók, ha a 2. § szerinti igazolási ügyükben a bizottság „igazolt” határozatot hozott.

(2) Az igazolt volt csendőrségi személy közszolgálatban (honvédség, rendőrség, stb.) alkalmazható. Közszolgálatban való alkalmazása esetén a csendőrség kötelékében eltöltött szolgálati idejét be kell számítani.

(3) Az igazolt volt csendőrségi személynek – amennyiben közalkalmazást nem nyer – nyugellátásra van igénye. A 2. § 2. bekezdése szerint alakított bizottság köteles vizsgálni, hogy a nyugellátásra jogosult személy a nyugdíjra rászorul-e. A bizonyítás a volt csendőrségi személyt terheli. A bizottság végső fokon dönt az illető személy nyugdíjilletményének tényleges folyósításáról.

(4) Az 1939. évi szeptember hó 1-én vagy azután elhalt csendőrségi személy özvegye és árvái csak az esetben illetményjogosultak, ha kérelmükre (akármelyikük kérelmére) a 2. § 2. bekezdése szerint alakult bizottság megállapítja, hogy a volt csendőrségi személy életbenléte esetén a bizottság igazolási ügyében „igazolt” határozatot hozott volna. Az eljárásra és az illetmények megállapítására a jelen rendelet 2. §-a és a 3. §-ának 3. bekezdése irányadó.

4. §.

(1) Azok a kincstári felszerelési tárgyak (fegyver, lőszer, ruházati cikkek, lovak, kocsik, gépkocsik, kerékpár, stb.) és ingatlanok (laktanya, kórház, jóléti intézmény, stb.), melyek 1944. évi október hó 14-én a csendőrség birtokában vagy használatában voltak, a

jelen rendelet hatálybalépésekor a 4. § szerint meghatározott Magyar Államrendőrség birtokába vagy használatába mennek át.

5. §.

(1) A magyar állam egész területén a belügyminiszter legfelsőbb felügyelete és ellenőrzése alatt a magyar államrendőrség gyakorolja az összes rendőrhatósági jogokat és látja el a rendőrközegei útján a rendőrszolgálatot.

6. §.

(1) Az államrendőrségi szervek hatáskörébe tartozik:

- a) a közbiztonság,
- b) az államrendészet (politikai rendészet) minden ágának ellátása,
- c) az igazgatási rendészet gyakorlása hatáskörébe utalt közigazgatási ügyekben,
- d) rendőri büntetőbíráskodás a törvényes szabályok által hatáskörébe utalt kihágásokban,
- e) a volt csendőri teendők és végrehajtó szolgálat valamennyi közigazgatási, közbiztonsági és állambiztonsági (politikai) ügyben,
- f) azoknak az ügyeknek az ellátása, amelyeket a jelen rendelet hatálybalépése után külön törvény vagy rendelet a rendőrség hatáskörébe utal.

7. §.

(1) A Belügyminiszter közvetlen felügyelete alatt Budapesti Főkapitányság és Vidéki Főkapitányság létesítendő, mint II. és III. fokú rendőrhatóságok.

(2) A Vidéki Főkapitányság vezetője a Vidéki Főkapitány. Hatásköre kiterjed az egész ország területére, kivéve Nagy-Budapestet.

8. §.

(1) A Vidéki Főkapitányság alá rendelve törvényhatóságokként főkapitányságok, ezek alá rendelve kapitányságok, végül a járási kapitányságok alá rendelve rendőrbiztoságok állítandók fel.

(2) Megyei törvényhatóságokban, megyei főkapitányság. A belügyminiszter által kijelölt megyei főkapitányság keretében egy vagy több törvényhatóság területére kiterjedő jogkörrel, különleges alakulatok létesítendőek a helyi viszonyoknak megfelelően:

- a) határszéli vármegyékben határrendőrségi kirendeltségek,
- b) tanosztályok,
- c) karhatalmi alakulatok,
- d) különleges kiképzésű, bűnügyi, politikai és igazgatási rendészeti csoportok,
- e) a törvényhatóság területén lévő vagy több törvényhatósági területen lévő rendőrségi szervek összes tagjának demokratikus nevelését és állandó továbbképzését végző osztályok.

(3) Városi törvényhatóságokban városi főkapitányság.
A főkapitányság keretében szervezendő:

a) a város külső részének utcaszerűen be nem épített területei, a vidék lakossága és a hely közbiztonsági követelményeinek megfelelően egy vagy több körzeti örs.

(4) A megyei törvényhatóságokban járásonként a járási kapitányság. A járási kapitányság keretében portyázó csoportokat kell felállítani.

(5) A járási kapitányságok alá rendelt szerv nagyközségekben és körjegyzőségek székhelyén a rendőrbiztosság, szükség szerint körzeti örsökkel. A rendőrbiztosság vezetője a rendőrbiztos, a körzeti örs parancsnoka (a 3. és 5. bekezdés esetében is) a rendőrparancsnok.

(6) A belügyminiszter elrendelheti, hogy a városi és megyei főkapitányságoknak azonos (egy személy) vezetője legyen és ugyanígy elrendelheti, hogy a járási és megyei városi kapitányság vezetője azonos legyen.

9. §.

(1) Minden megyei és városi főkapitányságon, városi és járási kapitányságon

1. bűnügyi,
2. politikai,
3. igazgatási rendészeti,
4. rendőrbírói osztály létesítendő. Egyéb osztály felállítását a belügyminiszter vagy felhatalmazása alapján a vidéki főkapitány rendelheti el.

10. §.

(1) A megyei főkapitányság általában mint II. fokú rendőrhatóság jár el a törvényhatóság területén lévő járási és városi kapitányságok intézkedéseiben és különleges szerveivel rendőri szolgálatot lát el. A belügyminiszter vagy a vidéki főkapitány által reáruházott jogkörben a törvényhatóság területén lévő rendőrhatósági szerveket szolgálati működésük tekintetében közvetlen felügyelete és ellenőrzése alatt tartja.

(2) A városi főkapitányság a törvényhatósági jogú város területén I. fokú rendőrhatóság és egyben ellátja rendőrközegei útján a rendőri szolgálatot.

(3) A megyei városi és járási kapitányságok, mint I. fokú rendőrhatóságok járnak el, a járási kapitányság rendőri őrszolgálatot lát el különleges alakulataival.

(4) A rendőrbiztosság és a körzeti örs a biztonsági és rendészeti szolgálat teljesítésére rendelt szerv, azonban rendőrhatósági jogokat nem gyakorol.

11. §.

(1) Budapest rendőrségéről külön rendelet intézkedik.

12. §.

(1) Az 1881 : II. és III. tc., valamint a csendőrség intézményére, szerveire és közegeire vonatkozó minden törvényes szabály hatályát veszti. A volt csendőrség minden személyi és tárgyi ügye a belügyminiszter hatáskörébe tartozik.

13. §.

Jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba. Végrehajtásáról és az alantas hatóságoknak részletes utasításokkal való ellátásáról a belügyminiszter gondoskodik.

Debrecen, 1945. évi március hó.

Miklós Béla s. k.
miniszterelnök